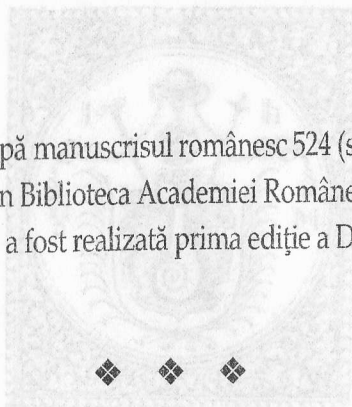

MITROPOLITUL ȚĂRII ROMÂNEȘTI (1709-1716)
SFÂNTUL ANTIM IVIREANUL

Text revizuit după manuscrisul românesc 524 (sec. XVIII-1781)
din Biblioteca Academiei Române,
după care a fost realizată prima ediție a Didahiilor

Mulțumim călduros doamnei **GABRIELA DUMITRESCU**
Șef Serviciu Manuscrise și Carte rară
din
Biblioteca Academiei Române,
pentru sprijinul deosebit în publicarea acestei ediții.

SFÂNTUL ANTIM IVIREANUL
MITROPOLITUL ȚĂRII ROMÂNEȘTI
(1709-1716)

PREȘICI

28 de omilii la diferite sărbători bisericești

Transcriere din chirilică și ediție îngrijită de
Pr. Ion Andrei Gh. Țârlescu
Drd. Institutul de Studii Sud-Est Europene
Academia Română

În loc de prefață,
studii introductive: Acad. Gabriel Ștrempel

și

Preot prof.univ. Ioan Moldoveanu

Editura
ANDREAS

CUPRINS

Două manuscrise necunoscute ale Didahiilor lui Antim Ivireanul – Acad. GABRIEL ȘTREMPEL / 7

Activitatea tipografică a Sf. Antim Ivireanul. Semnificațiile acesteia pentru întărirea Ortodoxiei răsăritene și pentru romanizarea cultului – Pr. Prof. univ. dr. IOAN MOLDOVEANU – Facultatea de Teologie Ortodoxă „Iustinian Patriarhul” / 25

Prefața lui I. Bianu la edițiunea din 1886 / 52

Prefața lui C. Erbiceanu la ediția din 1888 / 55

Ovid Densușianu despre predicile lui Antim Ivireanul / 58

N. Iorga despre predicile lui Antim Ivireanul / 62

Episcopul Melhisedec despre Antim Ivireanul / 67

1. Luna lui August 6. Cazanie la Preobrajenia Domnului / 81

2. Cazanie la Adormirea Pre Sfintei Născătoarei de Dumnezeu / 91

Harul Sfintei Marii / 91

Numele Sfintei / 93

Cu ce se poate asemăna sfânta? / 96

Datoria credincioșilor către Sfânta Maria / 98

Rugăciune către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu / 98

3. La Dumineca Vameșului. Cuvânt de învățătură / 100

Nădejdea / 101

Dragostea / 102

Necredința noastră / 103

Sfaturi credincioșilor / 107

4. **Cuvânt de învățătură la stretenia Domnului nostru Iisus Hristos / 109**
Darurile aduse de Mântuitor în Biserică / 111
Mântuitorul în brațele lui Simeon / 112
Necredința noastră / 113
5. **Cuvânt de învățătură la Duminica lăsatului de brânză / 116**
Explicarea fructului oprit / 116
Postul / 118
Spovedania / 119
Rugăciunea / 120
Postul / 120
Milostenia / 121
Dragostea / 122
6. **Cazanie la Vovedenia Bogorodiței, Noemvrie 21 / 125**
Maica Domnului și cea mai sfântă dintre toate sfințele / 126
Ioachim și Ana / 127
Despre Intrarea Maicii Domnului în biserică / 130
7. **Luna lui Dechemvrie în 6 zile, cazanie la Sfântul Nicolae / 133**
Credința / 134
Nădejdea / 134
Dragostea / 135
Smerenia / 135
Sfântul Nicolae / 137
Faptele sfântului / 139
Dragostea și credința / 141
8. **Luna lui Iunie 29 de zile la Sfinții Apostoli Petru și Pavel / 146**
Apostolul Petre și Apostolul Pavel / 147
Apostolul Petre și soarele / 148
Apostolul Pavel și luna / 150

9. **Cuvânt de învățătură la Bogoiavlenie / 156**
Botezul nostru / 156
Vieța lui Ioan Botezătorul / 158
Iisus Hristos la Ioan Botezătorul / 159
De ce s'a botezat Mântuitorul? / 161
De ce s'a botezat Mântuitorul în Iordan? / 162
De ce s'a coborât Sf. Duh? / 163
De ce s'a coborât Sfântul Duh în chip de porumb? / 163
Câte botezuri sunt? / 164
De ce botezul este de apă și de spirit? / 165
10. **Cuvânt de învățătură la Preobrajnia Domnului nostru Iisus Hristos / 169**
Schimbarea la față a Mântuitorului / 170
De ce s'a arătat Mântuitorul cu Moise și cu Ilie? / 173
Ce înseamnă «Ascultați pe Mântuitorul»? / 175
Ascultăm noi pe Mântuitorul? / 176
11. **Cuvânt de învățătură la Sfinții și întocmai cu Apostolii Împărați Constantin și Elena / 181**
Împăratul Constantin cel Mare comparat cu Apostolul Pavel / 181
De ce Constantin este numit «Dumnezeu încununat»? / 184
De ce Constantin este numit «Mare Împărat»? / 186
De ce Constantin este numit «întocmai cu apostolii»? / 187
12. **Cuvânt de învățătură la Duminica Floriilor / 189**
Apa pocăinței / 191
Spovedania în vremea lui Brâncoveanu / 194
13. **Cuvânt de învățătură la Dumineca lăsatului de brânză / 198**
Vânătorii de pește și de fiare și vânătorii de suflete / 198
Datoriile creștinului în post / 200
Greutatea de a îndrepta pe oameni / 207

14. Cuvânt de învățătură și de umilință în Duminica Floriilor / 209
Predoslovie / 209
Ce trebuie să înțelegem prin morții înviați de Iisus? / 210
Ce trebuie să înțelegem prin învierea fetei lui Iair? / 212
Ce trebuie să înțelegem prin învierea fiului văduvei? / 212
Ce trebuie să înțelegem prin învierea lui Lazăr? / 213
David și Goliat – Semnificarea luptelor lor / 218
15. Cuvânt de învățătură la Duminica Floriilor / 221
De ce a intrat Iisus în Ierusalim călare pe asin? / 221
De ce a venit Mântuitorul? / 225
16. Cuvânt de învățătură la Sfinții și Întocmai cu Apostolii Împărați Constantin și Elena / 231
«Tot cel ce să smereste să va înălța» / 231
Constantin și Maxențiu / 231
Faptele Sfântului Constantin / 232
Smerenia Sfântului Constantin / 235
17. Cuvânt de învățătură la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos / 238
Asemănare dintre om și înger / 238
De ce a luat Dumnezeu fire de om? / 239
18. Cuvânt de învățătură la obreazania lui Hristos / 246
Ce însemnează «Iisus»? / 247
19. Cuvânt de învățătură la Adormirea Prea Sfintei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria / 249
20. Învățătură la Sfântul Părintele nostru Nicolae / 255
Moise / 255
Păstorii cei răi / 256
Păstorul cel bun / 258
Sfântul Nicolae / 260

21. Învățătură la Preobrajanie / 263
Nesupunerea noastră față de Dumnezeu / 268
22. Învățătură la 26 a lui octombrie, la Sf. Dimitrie / 269
Hristos cu Apostolii pe mare / 270
Tâlcuirea celor de mai sus / 271
Cum să ne mântuim? / 272
Să ne rugăm lui Dumnezeu / 274
23. Învățătură la noemvrie în 8, ziua Soborului Sfinților Îngeri / 278
Cei mari și cei mici / 278
Cele două felii de mici: săracii și preoții / 279
Cum ne purtăm cu preoții? / 284
24. Cuvânt de învățătură în 26 ale lui octombrie, asupra cutremurului și a Marelui Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir / 291
Cutremurul și Mântuitorul / 293
De ce s'a făcut cutremur pe mare? / 293
De ce a dormit Mântuitorul în corabie? / 295
De ce a lăsat pe ucenici să să turbure? / 298
Sf. Dimitrie / 299
25. Cuvânt de învățătură la Duminica Floriilor / 302
Hristos asemănat cu împărații / 302
Dușmanii pe cari i-a biruit Mântuitorul / 304
26. Cuvânt de învățătură în 25 ale lui Dechemvrie la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos / 309
Numele de «Minunat» dat lui Hristos / 310
Cum s'a născut Mântuitorul / 312
27. Cuvânt de învățătură la Duminica Floriilor / 319
Cartea de fapte bune și de păcate / 322
Înțelesul unei fraze din Sfânta Scriptură / 325
Să postim / 326

1.

LUNA LUI AUGUST 6
CAZANIE LA PREOBRAJENIA⁷⁶
DOMNULUI

«Luatu-au Iisus pre Petru și pre Iacov și pre Ioan fratele lui și i-a suit pre dânșii într'un munte înalt deosebi și și-au schimbat fața înaintea lor.»

Cuvintele acestea sunt ale Sfintei Evanghelii, dintru carele avem să înțelegem de prea slăvita schimbarea feței a domnului nostru Iisus Hristos, ce și-au făcut în muntele Tavorului. Că vrând ca să arate mărirea sa ucenicilor săi și nouă mai înainte cu puținel, zice Evanghelistul cum că, umblând Iisus în părțile Chesariei lui Filip, întreba pre ucenicii săi, zicând: «Cine-mi zic mie oamenii a fi?», iar Petru, apostolul din descoperirea părintelui ceresc, dintre toate celelalte vorbe ale ucenicilor i-au zis cum că este fiul lui Dumnezeu celui viu, și cu acest mijloc descoperind tuturor mărirea sa cea mare. Ocara patimei sale, ucenicilor săi celor întăriți într'această credință a arătat,

⁷⁶ Schimbarea la Față.

zicând «că i se cade lui a merge în Ierusalim și multe a păți dela bătrâni și dela arhieriei și dela cărturari, și a se omori, și a treia zi a învia din morți». Care cuvinte auzindu-le Petru și fiind încă cu cunoștință trupească și necunoscând mărirea ce era să vie dintru ocara patimilor, s-a nevoit ca să întoarcă pre Domnul dela acel gând, zicând: «De parte de tine, Doamne, să nu-ți fie acestea». Căruia Domnul îi zise: «Du-te dinapoia mea, satano, sminteală-mi ești, că nu gândești cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele omenești». Cu care cuvinte, dojenia Domnul gândul cel trupesc ce era înrădăcinat cu greșala păcatului celui de obște în mintea oamenilor, ci zice cum că-i este sminteală, nu că doar ar păți el sminteală, ci pentru că cu acele cuvinte îl opria pre el Petru de lucrarea mântuirii noastre. Dintru care cuvinte putem cunoaște dragostea cea fierbinte a lui Dumnezeu, care are către neamul omenească, că pentru fierbințeala dragostei aceștia și-au schimbat fața înaintea ucenicilor, pentru ca să-i întărească pre dânșii mai mult în credință și să nu să smintească văzând pre dascălul lor pătimind pe cruce.

Drept aceea lasă astăzi de strălucește întru dânșul lumina aceea a mării, care luminează va străluci și în trupurile sfinților lui, când vor lua cununa cea desăvârșită a bucuriei lor, întru care luminează toată făptura omenească cea dinafară atâta s'a schimbat, cât⁷⁷ obrazul lui strălucia ca soarele și veșmintele lui erau albe ca zăpada. Iar asemănarea aceasta a obrazului cu soarele și a veș-

⁷⁷ Încât.

mintelor cu zăpada, nu doar pentru aceea se asemenează, cum că nu ar fi strălucit obrazul lui mai mult decât soarele, sau veșmintele lui n'ar fi fost mai albe decât zăpada; ci pentru că aici în lume n'avem noi alt nimic mai strălucitor și mai luminat, decât soarele; sau mai alb, decât zăpada. Că pentru trupurile sfinților, însuși Domnul zice la 13 capete⁷⁸ ale lui Matei: «Că vor străluci ca soarele întru împărăția părintelui lor» (cari sunt pre lângă Hristos ca și niște stele, care au lumina lor dela acest soare al dreptății), că de asemenea Hristos pre lângă toți sfinții lui ca un soare pre lângă stele și de vor străluci sfinții ca soarele, cu cât mai vârtos va străluci soarele acesta al dreptății. Și lumina aceasta ochii cei slabi ai ucenicilor nu i smintia, ci mai vârtos cu o bucurie oarecare dumnezească îi veselia.

Și nu numai lumina aceasta strălucia în obrazul lui Hristos, ci și o frumusețe oarecare și podoabă nespusă să arăta întru dânșul, atâta cât, de s'ar aduna într'un loc toată frumusețea și toată podoaba, și cea pământescă, și cea cerească, nici într'un chip n'ar putea ca să se veselească ochii și inimile celor ce ar privi spre dânșu, precum a veselit lumina aceea ochii ucenicilor lui Hristos. Și această bucurie preste fire a ucenicilor lui Hristos, nu din strălucirea luminii, ci mai mult din luminata frumusețe a Mântuitorului să făcea. Pentru care lucru putem cunoaște bunătatea și dragostea lui cea mare, că cu această mărire putea totdeauna să strălucească; iar el din bunăvoie a sa

⁷⁸ La capitolul al XIII-lea.

pentru noi au închis razele strălucirii sale, ca să poată răbda dureri amare pentru noi și pentru păcatele noastre, ca să poată face răsplătire măririi cei⁷⁹ dumnezeești. Deci cine va fi acela carele va socoti acestea și nu să va aprinde cu totul de dragostea Mântuitorului acestuia? Și cine nu să va minuna de puterea lui cea mare și nespūsă, care totdeauna ar fi putut ca să strălucească cu această mărire? Și cine nu va iubi o bunătate ca aceasta pentru care (o! minune) a gonit dela sine o mărire ca aceasta, ca să poată săvârși mântuirea noastră.

Că mai mare minune a fost a închide o mărire ca aceasta strălucitoare, decât a străluci cu dânsa de-a-pururea. Și nu numai singură mărirea lui Hristos veselia ochii ucenicilor, ci și a lui Moisi și a lui Ilie, carii împreună cu Domnul să arătase a fi cuprinși de lumina și mărirea aceea; că precum nu era slobod înaintea împăratului Artaxerx a intra cineva îmbrăcat în sac, așa nu s'a convenit nici înaintea împăratului celui veșnic a sta slugile lui, fără numai a fi îmbrăcați în lumină și în strălucire. Că aceștia erau, din toți părinții legii vechi, mai aleși și mai mari, că unul era, «nomothetis» adică puitor de lege, iar celălalt era «zilotis», adică întăritor acestei legi, și pre aceștia a vrut Domnul să să arate cu dânsul, pentru ca din lege și din prooroci să ia mărturisire omenirea lui. Oare ce gură ar putea grăi ca să adevereze cu ce bucurie și cu ce veselie s'au umplut acei doi luminați prooroci, când pre Domnul și Mântuitorul lor,

⁷⁹ Celei.

de carele multe prorocise, nu numai în trup, ci și în mărire și în strălucire îmbrăcat, l-au văzut?

Că de vreme ce s'au învrednicit aceștia a-l vedea și a-l auzi pre Domnul Iisus, de care ei de mult doria ca să-l vază, și nu numai ei, ci și toate neamurile. Cu ce gură va putea neștine⁸⁰ să grăească cu adevărat bucuria lor, și mai vârtos că dintr'atâția părinți și prooroci ai legiei vechi numai ei s'au învrednicit a vedea o mărire ca aceasta. Și de s'au bucurat Simeon bătrânul atâta, văzând pre Mântuitorul Hristos numai în scutece mișcând (cât moartea, care alt lucru mai groaznic nu poate fi, cu ochi veseli o privia), dar aceștia cari pre același Domn întru mărire strălucind l-au văzut, ce voi fi făcut? Și cu ce bucurie să vor fi bucurat, și cu ce veselie să vor fi veselit? Încă și sufletele acelea cari erau închise în sânul lui Avraam, întorcându-se Moisi și spuindu-le lor cele ce au văzut, cunoscându-și a fi aproape ziua mântuirii și a răscum-părării lor, cu ce dragoste vor fi așteptat? Iar de vreme ce acestea toate sunt puse preste înțelegere, cu o tăcere oarecare blândă și cu o dragoste, cu credință trebuie să le cinstim și să le mărim.

Cuvios și trebuincios lucru socotesc a fi ca să știm, la această prea slăvită mărire, acești luminați prooroci ce cuvinte vor fi vorbit cu Domnul. Că înălțimea fețelor înălțat lucru oarece întreba, și veselia măririi vesel oarece și frumos lucru poftia. Că așa vedem că se face și la mesele și ospețele celor mari, că sunt toate voioase și

⁸⁰ Cineva.

vesele, mâncările, băuturile, vorbele, jocurile și cântările, nimic nu este de jale sau de întristăciune, ci toate de bucurie și de desfătare. Cine este dar acela acum carele să poată spune mărirea zilei acesteia desăvârșit și precum să cade? Că tot ce a fost mai slăvit în legea veche și în cea nouă, în cer și pre pământ, la arătare au ieșit. Căci acolo au fost mai marii proorocilor ai legii vechi și mai marii apostolilor ai legii nouă; din cer Sfânta Troiță s'au vădit, și de pre pământ prea sfânta omenire a lui Hristos s'au arătat: și la această veselie mare și prea slăvită, mai mult decât trei apostoli, cari au fost iubiți, n-au fost chemați.

Să vedem dar și vorba cea de veselie ce au fost? Vorbă, zice Luca la 9 capete⁸¹, pentru⁸² patimile Domnului, carele era să se îplinească în Ierusalim. Adică vorbea pentru patime, pentru moarte, pentru îngropare, pentru cruce, pentru legături, pentru scuiări, pentru palme, ocări și pentru bătăile carele era ca să le îplinească în Ierusalim. Deci dar au acestea sunt cuvintele cele mari și de veselie carele să cuvenia să grăească la o veselie ca aceasta? Acel fel de vorbe era să se amestice la o bucurie ca aceasta? Tocmai aceasta este: că nu trebuie socotită această vorbă după socoteala lui Petru, pământeste, ci după socoteala lui Hristos, carele a urât cele pământeste, înaintea căruia nimic mai vrednic nu era decât pentru mărirea lui a răbda pătimi și ocări. Că prea marele judecătorul lumii Dumnezeu, pentru ca să

⁸¹ Capitolul IX.

⁸² Despre.

slobozească neamul omenesc din robia diavolului, acest preț de răscumpărare mai vârtos au pohtit dela răscumpărătorul neamului omenesc, ca să se jertvească el pentru om, cu moarte amară și plină de ocară. Care dar și jertfă atâta au fost de iubite înaintea lui, cât pentru această jertfă a iertat toate greșalele din toți vecii cei trecuți, și ușile cerului, cele până atunci încuiate, celor răscumpărați le-au deschis, și lumea a întors-o întru mila sa cea bogată și veche. Că mai mult l-au îmblânzit și l-au milostivit această jertvă singură, decât precum îl mâniase răutățile și fără de legile tuturor oamenilor.

Dintru care putem cunoaște și putem înțelege că vorba aceasta a fost foarte vrednică unei măriri ca aceea: că ce lucru este mai iubit robului decât slobozirea lui? Și ce este mai drag străinului decât întoarcerea la moșie? Fiind drept aceea înstrăinați Moisi și Ilie de atâta vreme de moșia lor, de care foarte doria, ce a ar fi putut grăi mai cu dragoste și mai cu dulceață, decât pentru⁸³ moartea preotului acestui mare? Pentru care moarte să de străinilor întoarcerea la moșia lor.

Așijderea și Domnul, ce fel de vorbă ar fi avut mai iubită decât vorba mântuirii și a răscumpărării lumii? Că atâta doria de paharul acesta a-l bea, cât acea puțină vreme, ce mai era ca să treacă până a-l bea, îi părea că sunt mii de ani. Căci cu setea acestui pahar să lucra mântuirea sufletelor omenești, răscumpărarea lumii, stricarea puterii diavolului, înmulțirea credinței, iertăciunea pă-

⁸³ Despre.

catelor și slobozirea sufletelor. Și atâta să bucura de aceea, cât în locul bucuriei, ce era înaintea lui, răbda crucea de-l muncia și bătaia cea multă de-l căsnia, spinii de-l încrunta și durerile sufletului de-l chinuia, de care chinuri asuda sudorile cele crunte, negândind nimic de rușine. Că de au părut lui Iacov puțin 7 ani a sluji pentru Rahila, logodnica lui, de dragostea ce avea cătră dânsa, dar unui iubitor mare ca acesta, cum nu i-ar fi părut puține casnele și muncile, cu care iubita lui logodnică o răscumpăra și o curăția pre dânsa cu scăldarea neprețuitului său sânge, și foarte frumoasă, fără de nici o hulă și întinăciune o făcea? Drept aceea nu i-au putut fi mai iubit și mai dulce, decât a vorbi de lucrul acel de carele el mult înseta.

Cunoscută dar acum fieștecarele dintru noi pohta cea nespusă, bunătatea cea negrăită, mila cea bogată și desăvârșită a iubitorului de oameni Dumnezeu, cu câtă sete au priimit (nu pentru sine, ci pentru noi, viermii cei lepădați) atâta osteneală, dureri, patime și moarte. Dar noi acum, căci să nu priimim pentru dragostea lui și pentru binele ce ne-a făcut, vreo scârbă cât de mică?

Însă vorbindu-se acestea și gătindu-se Moisi și Ilie ca să să ducă, iar Petru, ca să nu lipsească de o frumusețe și de o dulceață strălucitoare ca aceasta, zice: «Doamne, bine este a fi noi aici; de vei vrea, să facem trei colibi, ție una, și lui Moisi una, și una lui Ilie», neștiind ce zice, că nici un lucru lumesc nu-și aduce aminte⁸⁴, nici de mâncare, nici de băutură, nici de viață, nici de moarte, ci toa-

⁸⁴ Mântuitorul.

te lucrurile, încă și de sine uitându-și, și fiind ca și un beat de dragostea acei frumuseți, numai de aceea înseta, numai aceea pohtia, și numai într'aceea a petrece deapănarea să nevoia. Iar încăși luând seama vorbei și pohtei lui Petru, o aflăm să fie supusă voiei dumnezeiești, că a zis: «De vei vrea să facem aicea trei colibi», adică de vei nărați. După aceasta zice că: încă grăind el, iată nor luminat umbri pre ei și iată glas din nor grăi: «Acesta este fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit, pre acesta ascultați».

Și tot cela ce pohtește ca să placă mie prin credință și prin dragoste, să fie una cu dânsul, că așa cu dânsul și printr'însul să fie plăcut mie. Și pre acesta ascultați: că va deschide vouă cale de mântuire și cu crucea va face vouă scară spre împărăția ceriului.

Pre acesta ascultați: că el este calea și viața și dreptatea; el este cuvântul meu și înțelepciunea mea; pre dânsul drept aceea ascultați, iar nu pre lume, nici înșelăciunile șarpelui celui de demult, nici îndemnările sufletului, nici cuvintele fariseului; ci socotind strălucirea și mărirea luminii care era întru dânsul (Moisi și Ilie), și alte minuni toate câte ați văzut în loc de mărturie.

Și iarăși zice: că auzind ucenicii, căzură pre fața lor și să temură foarte. De ce a adus cuvântul acest dulce și mângâietor al lui Dumnezeu atâta frică? Dar groaza judecătorului ce va face? De îngrozește așa îndemnarea a ținea legea, dar când va lua seama pentru lenevirea celor ce n'au plinit legea, ce va lucra? Și oare pentru ce la o veselie ca aceasta, întru care vrea să arate Domnul mărirea

Reși frumusețea sa, au adus ucenicilor săi frica aceasta? Cu adevărat nu este alta, fără numai ca să ne învețe pre noi aceea ce este scris la al doilea psalm: «Slujiți Domnului cu frică și vă bucurați lui cu cutremur».

Că să cuvine omului a să bucura de o bunătate mare, și a să teme și a să cutremura de o mărire mare, cuviindu-se drept aceea acestea amândouă lui Dumnezeu de-a-pururea întru toate laudele și măririle lui trebuiește să le vedem, și să cerem ajutorul și mila lui cea bogată. Că făr' de mila lui, nimic spre mântuirea sufletelor noastre nu vom putea face, că însuși cu nemincinoasa gura lui zice: «Făr' de mine nu puteți să faceți nimic». Și deoarece fără de dânsul nu putem face nimic, iar lui trebuie să-i zicem cu căldură din adâncul inimii să ne miluiască după mare mila sa, după mulțimea îndurărilor sale și să ne descopere ochii sufletului și ai trupului, ca să putem pricepe minunile sale; să scoată din trupurile noastre, aceste de carne, inimile cele de piatră și să ne dea inimă de trup, ca să ne temem de dânsul și să ne rușinăm de poruncile lui; să ne lumineze inimile noastre ca și ale Apostolilor; să ne întărească de-a-pururea asupra vrăjmașilor noștri celor văzuți și nevăzuți; să ne îndrepteze pre calea poruncilor sale și să ne dea sfârșit bun, ca de-a-pururea să fie mărit și proslăvit, în vecii vecilor, amin!

2

Cazanie la Adormirea Pre Sfintei Născătoarei de Dumnezeu⁸⁵

Pohta și dragostea ce văz la această cinstită și sfântă adunare mă îndeamnă, și neștiind a vorbi, măcar că vorba mea nu este vrednică nicio-dată ca să îndulcească cu vreun mijloc auzirile ascultătorilor; iar încă și domnul Hristos, carele a săturat cu 5 pâini 5.000 de suflete și a îndreptat sărăcia și neputința ucenicilor lui cu bogăția darului său, același și înaintea dragostei voastre, prin mijlocul vorbelor mele cele neritoricite, va întinde masă duhovnicească.

Harul Sfintei Marii

De multe ori am stătut în socoteala mea, că doar așa putea afla ceva nou să zic întru cinstea și lauda prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Mariei, dar n'am putut afla nimica, nu doar că nu sunt cuvinte multe și de multe feliuri de vorbe a să grăi întru lauda măririi ei, ci pentru că, fiind mintea mea turburată

⁸⁵ 15 August.